

13
CIV. 17.

1791
20 b

DE
L I M I T I B V S
QVIBVS FACVLTA DOMICILII MVTANDI
CIRCVMSCRIBITVR

DISSERTATIO

QVAM

PRAESIDE

**D. GEORGIO STEPHANO
WIESANDIO**

SERENISSIMO PRINCIPI ELECTORI SAXONIAE A CONSI-
LIIS SVMMI PROVOCATIONVM SENATVS DECRETALIVM
PROFESSORE PVBLICO FACVLTATIS IVRIDICAE ORDINARIO
CONSISTORII ECCLESIASTICI DIRECTORE CVRIAE PRO-
VINCIALIS ET SCABINATVS ASSESSORE

DIE XVI. APRIL. A. R. S. CIOIOCLXXXI
H. L. Q. S.

AD DISCEPTANDVM PROPOSITVRVS EST

A V C T O R

HENRICVS CHRISTOPHORVS KIRSCH
D R E S D E N S I S.

VITEMBERGAE

LITTERIS CAROLI CHRISTIANI DÜRRII.

1775

DE

L I M I T I B V S

QUIBUS FACILITAS DOMINICIS AD TARDI

OROVANSCRIBITVA

D I S S E R T A T I O

DE

RESISTE

D. GEORGIO STEPHANO

W I L L E S A N D I O

PHYSICAE ET MATHEMATICAE DOCTORI
IN UNIVERSITATE WITTEBERGENSI

PROFESSORI PUBLICO ET REGIO

CONSULTORI PRAESIDIQUE DIGNITATE ORNATO

AVGUSTI ET SEPTIMII CAESARIS

DE XII APRILII A. M. D. C. LXXV

M. A. S.

IN UNIVERSITATE WITTEBERGENSI

AVGUSTI

HEINRICVS CHRISTOPHORVS HIRSCH

PHYSICVS

IN WITTEBERGA

ILLVSTRISSIMO

SVMME VENERABILI ATQVE EXCELLENTISSIMO

DOMINO

DETLEV CAROLO

S. R. I. COMITI DE EINSIEDEL

DYNASTAE IN WOLKENBURG, EHRENBERG,
MÜCKENBERG, CET.

SERENISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS SAXONIAE INTIMAE ET
SANCTIORIS ADMISSIONIS MINISTRO COMITIQVE
CONSISTORIANO CANONICO MERSEBURGENSI

REL.

ILLVSTRISSIMO ATQVE EXCELLENTISSIMO

DOMINO

GEORGIO REINHARDO

S. R. I. COMITI DE WALLWITZ

DYNASTAE IN SCHWEICKERSHAYN,
SCHMORKA, WISA, CET.

SERENISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS SAXONIAE INTIMAE ET
SANCTIORIS ADMISSIONIS MINISTRO COMITIQVE
CONSISTORIANO SANCTIORIS SENATVS, QVI
REBVS FISCALIBVS PRAEEST PRAESIDI

REL.

ILLVSTRISSIMO
SVMME VENERABILI ATQVE EXCERENTISSIMO
HOC
DOMINO
SPECIMEN QVALECVNQVE ACADEMICVM
IN SIGNVM
PIETATIS ANIMIQVE DEVOTI
D. D. D.
SEQVE AC RES SPESQVE SVAS
ILLORVM BENEVOLENTIAE

TRADIT ATQVE COMMENDAT

HENRICVS CHRISTOPHORVS KIRSCH.

§. 1.

Instituti ratio.

Sapienter legibus Saxonice constitutum est, ut iuvenes, qui in academiis discendae iurisprudentiae operam dant, non prius, quam antea legitima doctrinae sibi comparatae specimina ediderint, ad munera publica sint admittendi. Quod quidem institutum uti asserit varia eademque eximia reipublicae commoda; ita illud quoque haud spernendum praestat, quod sic publice reddatur temporis impensi ratio, parentibus vero aliisque patronis vita antea acta magis probetur. Equidem probe scio, me non ea doctrina esse instructum, quam quidem exigit argumenti, quod tracto, grauitas. Sed pietas, qua patrem optimum colo, me impellit, ut eius desiderio, quantum per ingenii tenuitatem licet, satisfacere studeam. Bono igitur animo iam accedo ad meos lectores, quorum humanitate fretus spero, fore, ut meum qualecunque studium beneuole interpretentur. Iam vero ante omnia libelli mei consilium patefacere et volo, et debeo. Intellexi saepius, in foro acres agitari controuersias de libertate domicilium mutandi. Nonnulli

nulli eam nimis late extendunt; alii e contrario plus iusto restringunt. Vtrumque publicae salutis est parum consentaneum. Est igitur mihi propositum regere quasi limites, quibus libertas mutandi domicilium, iure Romano et nostro, passim circumscribitur. Quod ut ordine fiat, primo quaedam de facultate domicilii constituendi illudque mutandi in genere praemittam; deinde, quibus limitibus eadem restringatur, ostendam; denique singularem pactionem inter desponsatos de domicilio haud mutando, breuiter excutiam.

§. 2.

De facultate constituendi domicilium in genere.

Inter commoda, quae ipsa nobis tribuit naturalis libertas, et illud refero, quod quisque suo arbitrio sibi possit eligere certum, in quo versari et habitare velit, locum. Ipsa quidem natura homini, dum nascitur, natale solum assignare videtur. Sed uti omnibus est integrum sua augere commoda, vitare vero pericula aliaque incommoda; ita non est dubium, quin etiam facultas eligendi locum, in quo quis vel ad tempus, vel in perpetuum commorari velit, universis hominibus sit salva, dummodo sic exerceatur, ut nemo inde laedatur. Non igitur erit licitum, alios de sedibus, quas iam occuparunt et quas iusta possessione tenent, violentis modis pellere. Neque ius Romanum ab his iuris naturalis praeceptis recedit. Sed ut rectius intelligatur, quid Romani de hac re sentiant, quaedam erunt praemittenda. Domicilium in sensu proprio denotat eum locum, ubi quis sedem fortunae figit stabilem eo quidem animo, ut ibi perpetuo habitet. Ad id igitur constituendum non solum requiritur animus, ut quis in loco, quem sibi elegit, perpetuo versari velit, sed et factum habitationis. ALFENVS VARRVS notionem domus in l. 203. D. de V. S. ita exprimit: *igitur quaeri*

quaeri solet, utrum, ubi quisque habitaret, sive in provincia, sive in Italia, an duntaxat in sua cuiusque patria domus esse recte dicitur? Sed de ea re constitutum esse, eam domum unicuique nostrum debere existimari, ubi quisque sedes et tabulas haberet suarumque rerum constitutionem fecisset. VLPIANVS vero in l. 1. §. 2. D. de agnosc. et alend. liber. haec tradit: domum accipere debemus hospitium si in ciuitate maneat: quod si non sit, sed in villa, aut municipio, illic, ubi larem matrimonio collocarent. His adiungimus sanctionem imperator. DIOCLETIANI et MAXIMIANI in l. 7. C. de incol. ita conceptam: et in eodem loco singulos habere domicilium non ambigitur, ubi quis larem rerumque ac fortunarum suarum summam constituit, unde rursus non sit discessurus, si nihil auocet: unde cum profectus est, peregrinari videtur, quod si rediit, peregrinari iam desinit. Romanis vero ita fuit visum, duplex hominibus domicilium contingere, vnum naturale, quod ipsa dare solet natura: alterum adventitium, quod quis non a natura accepit, sed suo sibi ipse elegit arbitrio. Prius accidit in eo loco, vbi quis natus est, quod potissimum ex persona patris aestimatur. In quo quidem simul inest forum originis. Tantam vero vim eidem tribuerunt, vt illud perpetuum atque immutabile esse, statuerint. Hinc licet quis alibi domicilium constituisset, nisi privilegium speciale intervenisset, forum originis, quod commode naturale dixeris, retinuit atque in eodem conveniri potuit. Ita enim sancit l. 6. C. de incol: privilegio speciali civitatis non interveniente, tamen originis ratione ac domicilii voluntate, ad munera civilia quemque vocari, certissimum est. Persuasere igitur sibi Romani, ideo quod quis in certo loco paulo diutius versetur, negotiorum expediendorum causa, veluti, vt ibi artes ac litteras discat, mercaturam aliasque negotiationes tractet, commercia colat, vel negotia commissi sibi muneris peragat, ibi forum domicilii haud nancisci. Hinc VLPIANVS in l. 5. §. 5. D. de iniur: ego puto ad omnem habitationem, in qua paterfamilias habitat, pertinere hanc legem, licet
ibi

ibi quis domicilium non habeat. Ponamus enim, studiorum causa Ro-
mae agere, Romae utique domicilium non habet. In eandem quo-
que sententiam rescripsit Imper. ALEXANDER in l. 2. C. de in-
col. his quidem verbis: nec ipsi, qui studiorum causa aliquo loco mo-
rantur, domicilium ibi habere creduntur, nisi decem annis transactis,
eo loco sedes sibi constituerint, secundum epistolam Divi Hadriani, nec
pater, qui propter filium studentem, frequentius ad eum commeat.
Sed si aliis rationibus domicilium in splendidissima civitate Laodiceo-
rum habere probatus fuerit, mendacium, quo minus muneribus fungaris,
non proderit. Amplexi fuere Romani sententiam aequitati na-
turali valde amicam, cuiusvis arbitrio esse permittendum, quo-
nam in loco sedem vitae omnisque fortunae constituere velit.
Ita enim MARCELLVS in l. 31. D. ad municipal: nihil est impedimento,
quo minus quis, ubi velit, habeat domicilium, quod ei interdictum non
est. Filiusfamilias, dum potestati patriae subest, vbius ad pa-
tris arbitrium se accommodare debet. Sed non necesse est, vt
in loco originis semper maneat. Potius VLPIANVS in l. 3. seq.
D. tit. adduct. auctor est, filiosfamilias domicilium etiam in alio
loco, quam pater habuit, constituere posse. Saepius vero acci-
dit, vt, quo in loco quis domicilium fixerit, non satis constat.
Neque negandum, quosdam homines in certo loco diu haud
consistere, sed sedibus vagari incertis, et ipsos, vbi pedem
figant, nescire. Quorsum non solum referendi erunt vagabun-
di, qui non incepte vulgo totius orbis terrarum incolae appel-
lantur, sed etiam hi, qui nouarum rerum studio ducti, vel
fortunae dubiae vicissitudinibus agitati, terra marique varias
regiones pererrant, locum, quo se conferant, adhuc quaerentes.
Alii e contrario in pluribus locis sic commorari solent,
vt, vbinam eorum sit domicilium proprium, dubitatio oriatur.
Vtramque speciem exhibet VLPIANVS in l. 27. §. 2. D. Tit. ex-
cit. hunc in modum: Celsus libr. 1. Digest. tractat, si quis instructus
sit duobus locis aequaliter, neque hic, quam illic, minus frequenter
commo-

commoretur; ubi domicilium habeat, exsultatione animi esse accipien-
dum: ego dubito, si utrobique destinato sit animo, an possit quis duobus
locis domicilium habere: at verum est habere, licet difficile est: quem-
admodum difficile est, sine domicilio esse quemquam. Puto autem, et hoc
procedere posse, si quis domicilio relicto nauiget, vel iter faciat, quaerens,
quo se conferat, atque, ubi constituat, nam hunc puto sine domicilio esse.

Quae cum ita sint, facile apparet, Romanos, si quaestio fori
sit dubia, non temere statuisse, tunc locum esse argumentis
probabilibus, quae coniecturam de constituto domicilio indu-
cant. Quorsum pertinet, si quis eo consilio in locum venerit,
ut ibi in perpetuum versetur, vel si ibidem ius ciuitatis impe-
trauerit, vel maximam bonorum partem ibi possideat, l. 2. C.
ubi Senator vel clarissimi. Hoc quidem argumentum copiosius
exposuit ZANGERVS de except. Part. 2. Cap. I. §. 9 seq. quem
consuluisse non poenitebit.

§. 3.

*Libertas eligendi et mutandi domicilium restrin-
gitur primo ipsis legibus.*

Libertas domicilii constituendi vel mutandi ipsis legibus
interdum ex causis satis grauibus restringitur, quia id ipsum
suadet vtilitas publica. Ipse status, quo quis vtitur, impedit
liberam domicilii mutationem. Quod si quis omnibus sine ul-
la differentia, plenum permetteret in alia loca discedendi arbi-
trium, vehementer turbaret officia ad procurandam vtilitatem
communem necessaria. Scilicet forum domicilii duplex est,
voluntarium, vel necessarium. Prius quisque sibi sumit libe-
ro arbitrio. Posterius oritur a necessitate, quam leges impo-
nunt, ad quod etiam referre licebit domicilium, quod ipsa na-
tura nobis obtulit. Ita olim senatoribus ipsa vrbs Roma con-
tigit domicilium, quod quidem domicilio originis videbatur

B

esse

esse adiectum. Eleganter PAVLVS in l. 11. D. de Senator: *Senatores licet in urbe domicilium habere videantur, tamen et ibi, unde oriundi sunt, habere domicilium intelliguntur: quia dignitas, domicilii adiectionem potius dedisse, quam permutasse videtur.* Milites in eo loco domicilium habere videntur, ubi stipendia merentur. L. 23. §. 1. D. ad municipal. In primis vero huc referendae erunt vxores. Cum enim per connubium contrahatur arctissima vitae societas et inde nascatur indiuidua omnis fortunae communitio, facile apparet, cur vxori haud sit permittendum, vt sibi separatim a marito eligat domicilium. Scilicet vxor legitima a marito sumit nobilitatem generis, honorem, forum ac domicilium. Ita vero saepius ab Imperatoribus Romanis fuit constitutum. Disertis verbis fanciunt Imperat. VALENT. THEODOS. et ARCAD. in l. 9. C. de incol: *mulieres honore maritorum erigimus et genere nobilitamus, et forum ex eorum persona statuimus: (sin autem minoris ordinis virum postea sortitae fuerint: priore dignitate priuatae, posterioris mariti sequentur conditionem) et domicilium mutamus.* Adde l. 13. C. de dignitat. et l. 38. §. 3. D. ad municip. Relegati in eo loco, quo morari iussi sunt, ex sententia PAVLI ad l. 22. §. 3. D. eod. interim nanciscuntur domicilium necessarium. Hic vero accipi domicilium in sensu lato pro loco, ubi quis ad tempus habitat, satis est manifestum. Ceterum non dubitandum, quin etiam iure Romano is, qui ad tempus in loco moratur, nisi privilegio fori fruatur, magistratui loci sit subiectus. Ita certe statuit CAIVS in l. 29. D. Tit. laudat: *incola et his magistratibus parere debet, apud quos incola est, et illis, apud quos ciuis est: nec tantum municipali iurisdictioni in utroque municipio subiectus est, verum etiam omnibus publicis muneribus fungi debet.* Ad eos, quibus forum necessarium domicilii obtingere solet, referendos esse clericos, quos ipsa muneris, quod gerunt, ratio, certae ecclesiae certoque loco adstringit, per se patet.

§. 4.

Deinde testamento.

Qui testamenta faciunt, iis permittitur cum heredibus, quos institunt, tum legatariis, quos liberaliter iuant, diuersas imponere conditiones, quae, dum legibus et moribus bonis non repugnant, licet sint durae ac valde molestae, omnino erunt implendae. Heres certe in vniuersa iura et obligationes defuncti transit et eius quasi personam praesentat, vt ideo in vniuersum eius voluntati satisfacere teneatur. L. 37. D. de adquirend. vel omittend. heredit. L. 62. D. de R. I. Nec quis pro parte tantum iudicium supremum probare, pro parte vero spernere poterit. L. 7. D. de bon. libertor. §. 4 et 5. l. de inoff. testament. Quid igitur, si hereditas sub ea conditione fuerit relicta, ne heres vniquam priscum domicilium relinquat? Tunc vero heres vel eam conditionem praestare, vel lucro hereditatis carere cogitur. Neque putamus, hanc conditionem, cum ab honestate haud abhorreat, legatariis esse remittendam. Olim quidem legata poenae, quae coercendi heredis causa relinquebantur, non erant rata. CAPITOLINVS in Antonin. Pio cap. 8. VLPIANVS in Fragment. Tit. 24. §. 17. Inprimis vero ea conditio, qua domicilii mutandi facultas adimebatur, in libertis tantum locum habebat, in ingenuis vero improbatur, tanquam libertati nimis inimica. Ita enim PAPIANVS in l. 71. §. 2. D. de condit. et demonstrat: Titio centum relicta sunt ita, vt a monumento meo non recedat, vel vt in illa ciuitate domicilium habeat: potest dici, non esse locum cautioni, per quam ius libertatis infringitur. Sed in defuncti libertis alio iure utimur. Seruis olim ea conditione interdum dabatur libertas, vt monumentis testatoris adessent et lucernas accenderent. L. 44. D. de manumiss. testament. Etiam sub eiusmodi conditione libertis legari potuisse, ex l. 18. §. 5. D. de aliment. vel cibor. legat. intelligitur: Confer CUIACII Observ. L. 14. c. 27.

B 2

Sed

Sed scrupulos iuris antiqui sustulit IVSTINIANVS, qui in l. un. C. de his, quae poen. nom. ita sanxit: *Superuacuum obseruationem veterum (legum,) per quam testatorum voluntates ad effectum duci impediabantur, amputamus: praecipientes, nullum valere dicendo poenae nomine quaedam esse relicta, vel adenta in supremis testantium voluntatibus, eas infirmare: sed licere testanti pro implenda sua voluntate, vel pecunias dari praecipere, vel aliam pecuniariam poenam inferre, quibus voluerit tam in adimendis hereditatibus, vel legatis, vel fideicommissis, vel libertatibus, quam in praecipiendo ad alias personas, eas transferri ab eo, cui relicta ab initio sunt, vel aliquid aliis ab eo dari, si minus dispositionibus suis heres, vel legatarius, vel libertate donatus paruerit. Quodsi aliquid facere vel legibus interdictum, vel etiam impossibile iussus aliquis eorum fuerit: tunc sine ullo damno, etiam neglecto testatoris praeepto, seruabitur. Potest igitur heredis, vel legatarii libertas quouis pacto coerceri, dummodo ei nihil iniungatur, quod legibus, vel honestati, quae mores turpes respuit, sit contrarium. Haec sanctio deinde §. 36. I. de legat. fuit repetita. Confer ea, quae OTTO in Commentar. ad hunc locum obseruauit.*

§. 5.

Porro pactis.

Et necessarium et utile est, varias cum aliis inire pactio-
nes, partim vt officia minus perfecta transmutentur in perfe-
cta, partim vt vita hominum efficiatur magis beata. Vti vero
cuiuis debet esse integrum pacisci de iis, quae nec iure diui-
no, nec iure humano vetantur, ita quoque publica postulat sa-
lus, vt fidem pactorum quouis modo tueamur. Ea tantum
pacta improbanda, quae ad alios decipiendos contrahuntur,
vel quae delictis occasionem praebent, vel quae ipsis legibus
refragantur. L. 7. §. 8. *segg.* D. de pact. Si, vti supra monui,
facul-

facultas eligendi certum domicilium cum libertate, qua quis fruatur, sit coniuncta, sequitur, ut etiam quis hanc facultatem paciscendo restringere queat. Nihil igitur obstat, quo minus alteri promittat, se domicilium, in quo nunc versatur, nunquam esse mutaturum, modo aliqua ex pacto utilitas ad paciscentem, cui quid promittitur, perueniat. Fides promissorum sancte est custodienda. Ignorant Germani subtilia pactorum discrimina a Romanis olim reperta omnibusque pactis serio atque animo deliberato de rebus licitis bona fide initis, pacem potestatem tribuunt. Vide imprimis, quae HAMBERGERVS in *disertat. de non usu stipulat. vsuque pactor. in for. German. c. 3. in opuscul. p. 218. seqq.* monuit. Si usum pactiois de domicilio non mutando respicis, is potissimum occurrit inter desponsatos. Saepe sponsae interest, manere in perpetuum in eo loco, in quo fuit nata atque educata. Fruatur hic gratis parentum auxiliis, vicinorum atque amicorum gratia, aegroque animo se diuelli patitur ab iis, quibuscum simul adoleuit. Cum vero de hac pacti specie saepe magna animorum contentione disceptatum fuerit, non erit ab instituto alienum, eandem ponderare paulo attentius. Est omnino fidae vxoris officium sequi maritum, etiamsi in alium locum fortunae sedem transtulerit, ne eum destituendo, finem matrimonii euertat. In quo quidem omnia iura amice conspirant. Ius quidem Pontificium hoc serio praecipit *c. 3. C. 13. q. 2: unaquaeque mulier sequatur virum suum, siue in vita, siue in morte.* Hinc doctores colligunt, vxorem cogi posse, ut maritum sequatur, si is ex iusta causa domicilium mutauerit. STRYCK. *de act. Part. 1. c. 2. §. 26.* In foris quoque ea inualuit opinio, vxorem obligari, ut maritum relegatum sequatur. MENCKE in *System. iur. ciu. secund. Pand. L. 23. Tit. 2. §. 29.* Quin SANCHEZ *de matrimon. L. 1. disputat. 41. 6.* eo procedit, ut statuatur, mulierem, quae viro vaganti sciens nupsit, modo is ex causa iusta vagari velit, obstringi, ut

eum comitetur. Sed magis mihi placet opinio LEYSERI, qui in *Specim.* 666. *Medit.* 10. contendit, tunc potius vxorem agere posse aduersus maritum, vt sedem fortunarum alicubi figat. Sed tamen nec ius naturae, nec ciuile impedit, quo minus pacto libertas domicilii mutandi circumscribi possit. Qui in contrariam opinionem discedunt, his plerumque nituntur rationibus, hanc pactionem libertati naturali, quae sit vbiuis conferuanda, esse contrariam; neminem teneri ad factum praestandum; esse quoque speciem seruitutis, si quis se pacto ad certum locum adstringat. Conf. GOMEZ T. II. *var. Resolut.* c. 10. 23. Sed, cum in regula electio et constitutio domicilii a cuius pendeat libero arbitrio, equidem non intelligo, eum quis huic libertati naturali renunciare non possit. Neque iuri ciuili congruit opinio, eum, qui se ad factum praestandum pacto obligauit, non simpliciter obstringi, vt illud praestet, vti dudum fusius ostendit THOMASIVS in *dissert. an, qui factum promissit, liberetur praestando id, quod interest?* Miror certe, Voetium, qui ad *Digest.* Libr. 5. Tit. 1. §. 101. eiusmodi pactum quidem non improbat, eius tamen vim minuere, dum sibi persuadet, marito libertatem domicilii mutandi non adimi, atque is vxori, quae ex eiusmodi mutatione detrimentum capit, tantum actionem ad id, quod interest, concedit. Sed parum haec opinio utilitati communi conuenit, cum hic interueniant facta incertae aestimationis. Si quis vero actum, quo naturali libertati renunciatur, pro specie seruitutis habere velit, vereor, ne inauditum genus seruitutis, nec Romanis nec Germanis vnquam cognitum, exoriat. Sed hoc friuolum argumentum tanti non est, vt ei refutando diutius inhaereamus. Adde SETSERVM de *iurament.* Libr. 2. c. 9. et MENCKEN. *loc. cit.* Eiusmodi pactum esse seruandum, teste WERNHERO, *Tom. III. P. 2. Obseru.* 261. Iureconfulti Vitembergenfes anno 1723. iudicarunt.

§. 6.

Exemplo hoc illustratur.

Communicauit mecum ILLUSTRIS Praefes sententiam, quam nuper Iureconfulti Vitembergenses pronunciarunt, iis, quae hactenus proposui, magis illustrandis valde commodam, quam subiungere non erit incongruum. Eius mens vt rectius percipiatur, breuiter speciem litis obortae enarrabo. Erat iurgium acre inter coniuges natum et graues querelae deferuntur ad iudicem. Dum haec in iudicio aguntur, interim maritus in exteris terras abit atque vxorem deserit. Maritus vero redierat in solum patrium iamque expresse declarauerat, se ad vxorem derelictam numquam reuersurum. Postulabat, vt vxor cogere-
tur domicilium mutare atque vinculum matrimonii in patrio solo reintegrare. Rea hoc propositum recusabat atque sese exceptione muniebat, mariti petitionem repugnare pacto ante nuptias interposito, constante vero matrimonio, repetito, quo fidem dederit de domicilio nunquam mutando. Sequebatur sententia, qua reae iniungebatur, vt maritum, qui in externo loco iam domicilium constituerat, sequeretur simulque eidem probatio oppositae exceptionis reseruabatur. Lite per multos annos protracta, demum Facultas iuridica Vitebergensis causam sic decidit: würde Kläger mittelst Eydes erhalten, und, daß, als er im Jahr 1762. Beklagte zur Ehe verlanget, er derselben und deren Vater ausdrücklich nicht versprochen, daß er sein Tage nicht aus Sachsen ziehen wolle, immaßen ihm zuförderst zu thun obliegt, so hat Beklagte dasjenige, so ihr zu erweisen nachgelassen und sie sich angemasset, wie Recht, nicht erweisen, derowegen es sodann bey dem fol. 383. Vol. A. befindlichen Bescheide schlechterdings zu lassen, compensatis expensis. Principio litis de vi et effectu pacti multum fuit disputatum. Sed Iureconfulti Lipsienses et Vitembergenses amicis suffragiis in eo confenserunt, eiusmodi pactionem esse licitam.

§. 7.

§. 7.

Vsus fori hodierni.

Quae proposui, imprimis ex fontibus iuris Romani fuere hausta. Iam nonnulla addam ad usum fori hodiernum spectantia. Iam primo ea, quae olim Romani de foro originis statuere, hodie caute sunt applicanda. Etenim apud nos forum originis tunc, si quis sibi proprium constituerit domicilium, amplius non attenditur. SCHILTER. *ad Pandect. Exercit.* 13. §. 24. In Germania forum domicilii est potentius, foro originis. In dubio vero locus originis pro cuiusvis domicilio habetur. HORN. *Class. 2. Resp.* 26, 2 *seqq.* Potest vero quisque foro domicilii naturali pro arbitrio renunciare. GAIL. *Observat. L.* 2. 36. 4. Licet quoque hodie domicilium mutare et a iure pristino recedere, modo hoc non fiat proposito malitioso. Multis quoque in locis census emigrationis ab eo, qui in externa loca abit, praestandus. STRUVIUS *ad Pandect. Exercit.* 50. §. 54. Saepius quis in loco plures annos commoratur, nec tamen ibi sedem fortunae stabilem constituit, nec habet animum, ibi perpetuo manendi. Tunc quidem in sensu proprio ibi non fortitur forum domicilii, sed insignis oriretur confusio, si quis eum non in loco habitationis, sed in foro originis esse conveniendum, statuere vellet. Assumamus igitur forum habitationis, quod quidem iuri Romano non esse contrarium, ex iis, quae supra fuere tradita, satis luculenter intelligitur. Conferatur HOMMELIUS in *Ariadne cap.* 3. Quae quidem opinio publicae utilitati eo magis convenit, quo est certius, ne per ius quidem civitatis in certo loco acquisitum domicilium constitui. LEYSER. *Specim.* 72. *Med.* 9. 1. Ceterum hodie uxorem quoad vinculum solutam, amittere forum mariti et deinceps vel in foro originis, vel, ubi novum domicilium comparavit, esse conveniendam, tradit BERGERVS in *Oeconom. iur. Libr.* 4. *T.* 4. §. 1, 7. Neque hodie hominibus propriis competit facultas, inscio vel invito domino, cuius potestati sunt obnoxii, mutandi locum domicilii. *Ordinat. subditor. Lusat. super. de* 1652. *art.* 1. et *Ordinat. provinc. Lusat. infer. de* 1651. *Tit.* 2. §. 4. *seq.* Qui dolosis persuasionibus id agunt, ut subditi ad emigrandum ex terris nostris inducantur, eorum malitiam graavioribus poenis coercet Mandatum anno 1764. euulgatum. *Cod. August. continuat. Tom. I. p.* 883. *seqq.*

Wittenberg, Diss., 1791

ULB Halle

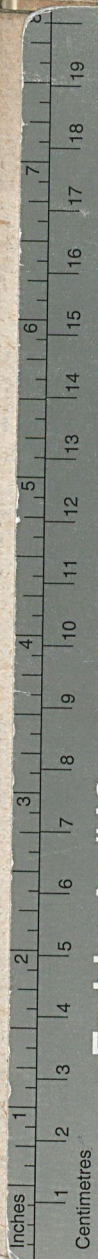
002 109 840

3

sb.

Farbkarte #13

B.I.G.

13
CIV. 17.

DE
T I B V S
S DOMICILII MVTANDI
SCRIBITVR

1791
20 6

R T A T I O
V A M
E S I D E
D S T E P H A N O
A N D I O

LECTORI SAXONIAE A CONSI-
NVM SENATVS DECRETALIVM
LTATIS IVRIDICAE ORDINARIO
CI DIRECTORE CVRIAE PRO-
BINATVS ASSESSORE

R. S. C I D I O C C L X X X X I
Q. S.
I P R O P O S I T V R V S E S T
T O R
T O P H O R V S K I R S C H
E N S I S.

B E R G A E
C H R I S T I A N I D Ü R R I I.